

Előterjesztés

a Képviselő-testület soron következő ülésére

Tárgy: közérdekű munkavégzéssel kapcsolatos észrevételek, javaslatok

Előadó: Mihályfi Gábor aljegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

Enying városában 2006. április 26. napjáig működött Enying Város Szolgáltató Intézményében (a továbbiakban: EVSZI) közérdekű munkavégzésre alkalmas munkahely. Az EVSZI vezetője 2006. április 26. napján kelt levelében tájékoztatta Enying Város Jegyzőjét, hogy a közérdekű munkavégzést a továbbiakban az EVSZI nem tudja vállalni, tekintettel arra, hogy az intézmény nem büntetés-végrehajtásra szakosodott és ezért szabálysértőket a továbbiakban nem tud fogadni. Megjegyzem: az EVSZI vezetője fent idézett levelében úgy fogalmazott, hogy „szabálysértőket a továbbiakban nem tud fogadni”, ennek ellenére azoknak, akiknek főbüntetésésként a bíróság a közérdekű munkavégzést rendelte el, továbbra is lehetőségük van ezen „büntetést” az EVSZI-ben letölteni.

Közérdekű munkavégzés két esetben lehetséges: bírósági döntés és szabálysértési eljárás során.

Az 1978. évi IV. tv. Büntető Törvénykönyv (a továbbiakban: Btk.) 49.§-50§-aiban a közérdekű munka főbüntetésésként jelenik meg, hiszen *közérdekű munka esetén az elítélt meghatározott feltételek melletti ingyenes munkavégzésre kötelezett*, azonban személyi szabadsága ezen túl nem korlátozható. A szankció célja elsősorban a rövid tartamú szabadságvesztés kiváltása.

Bár a közérdekű munkát - mint szankciót - a bíróság az elítélt beleegyezése nélkül szabja ki, végrehajtásához az elítélt aktív közreműködése szükséges. Ennek hiányában - azaz ha az elítélt a munkakötelezettségének önként nem tesz eleget - a közérdekű munka, illetőleg ennek hátralévő része helyébe szabadságvesztés lép.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 111.§ (4)-(11) bekezdése szerint, a szabálysértési eljárás során hozott határozat alapján (2000-től a települési önkormányzat jegyzőjének is jogosítványa van) a szabálysértő részére közérdekű munkát ajánlhat, mellyel kiváltható az elzárásban letöltendő büntetés.

A közérdekű foglalkoztatás korábbi tapasztalatai:

Az Sztv. 111. § (4) bekezdése úgy fogalmaz, hogy a pénzbírságot – az elkövető beleegyezése esetén – közérdekű munkára kell átváltoztatni, ha az adók módjára történő behajtás nem vezetett eredményre. Az elmúlt években a szabálysértési ügyek száma folyamatosan emelkedett. Emellett még 2008. január 1. napjától a helyszíni bírság végrehajtási eljárást lefolytató hatóságok szerepe alapvetően megváltozott a helyszíni bírságolás részletes szabályairól szóló 10/2000 (II. 23.) BM rendelet módosításáról szóló 64/2007. IRM rendelet szerint. A rendelet 2. § (6) bekezdése alapján a nyilvántartó szerv {Rendőrkapitányság, vagy más szabálysértési hatóság} a meg nem fizetett helyszíni bírság nyomtatványokat átteszi az illetékes települési önkormányzat jegyzőjéhez. Az ORFK Igazgatásrendészeti Főosztályának állásfoglalása szerint a folyamatban lévő, de végrehajtási eljárást még nem tartalmazó helyszínbírság ügyeket is át kell tenni a települési önkormányzat jegyzőjéhez adók módjára történő végrehajtási eljárás megindítása céljából. Az ügyfelek – mind a saját szabálysértési eljárás alatt lévők, mind pedig a helyszíni bírsággal sújtottak – 80%-ban azonosak, hátrányos helyzetben lévő elkövetők, s így a pénzbírság behajtására

80 %-ban nincs lehetőségünk, tekintettel arra, hogy az elkövetők nem rendelkeznek letiltható jövedelemmel, lefoglalható ingó és ingatlan vagyonnal.

2001 és 2005 évben a fennálló hátralék a kiszabott pénzbírság %-ában **41-60 %** volt. Ez a hátralék 2006 és 2008 között jelentősen nőtt, (közérdekű munkavégzés hiányában) **81-85 %** lett.

A kiszabott pénzbírság összegének nincs visszatartó ereje, ugyanis az elkövetők (amióta a közérdekű munkavégzés megszűnt Enying városban) „tisztában vannak vele”, hogy a bírságot jövedelmükből, járandóságukból nem tudjuk letiltani, és lefoglalható ingó- esetleg ingatlan vagyon sincs a tulajdonukban. A bíróság a pénzbírságot elzárásra nem változtatja át, mert az, hogy Enying város nem tud közérdekű munkavégzésre alkalmas munkahelyet biztosítani, olyan körülmény, amely az eljárás alá vont személynek nem felróható.

Az Sztv. 17.§ (4) bekezdése alapján egy napi közérdekű munkának 5.000 Ft pénzbírság felel meg. (Ez az összeg még napjainkban is aránytalanul magas a munkajövedelmekhez viszonyítva.)

Ez a fajta büntetés „letöltés” - mint lehetőség - a szabálysértést elkövetők körében továbbra is „népszerűnek” tűnik. Maga a munka jellege már nem túlzottan vonzó. A Btk. és a Sztv. szerint közérdekű munkaként olyan munka végzése határozható meg, melyet az elkövető vagy elítélt - figyelemmel egészségi állapotára és munkára való alkalmasságára - előreláthatóan képes elvégezni. A közérdekű munkát hetenként legalább egy napon, a heti pihenőnapon vagy szabadidőben díjazás nélkül kell végezni. A közérdekű munka legrövidebb tartama egy nap, leghosszabb tartama bűncselekmények esetén ötven nap, szabálysértések esetén legfeljebb 30 nap. Egy napi közérdekű munkának hat óra munkavégzés felel meg.

Az elkövetők által leggyakrabban végzett munkafeladatok lehetnek: **a kaszálás, parlagfű és károsítók elleni védekezés, a cserjeirtás, kapálás és a települési köztisztasági feladatok ellátása, parkfenntartás, illegális hulladéklerakók felszámolása, belvízelvezető rendszer karbantartása.** Az elkövetők neme, kora, tapasztalata nagymértékben befolyásolja az elvégeztethető feladatokat, így a kaszálási, lapátolási és egyéb nehezebb fizikai munka helyett a nők, az idősebbek számára külön kell a feladatokat megszervezni.

2006. április 26-ig a munkamorál néhány kivétellel átlagosnak volt mondható, de előfordult, hogy a közérdekű munkás nem tartotta be a munkavégzésre vonatkozó alapvető szabályokat (munkaidő betartása, a munkaterületről való engedély nélküli eltávozás, alkohol fogyasztás, munkaeszközök eltulajdonítása). Előfordult továbbá az is, hogy a közérdekű munkavégzésre kötelezettek agresszív magatartást tanúsítottak, és ezzel a csoportvezető testi épségét fenyegették. Azokon a munkaterületeken, ahol a napi feladatok ellátására a szabálysértést elkövetőket osztották be, gyakori ellenőrzést kellett tartani, mert sokan közülük nem kívánták a többiek munkatempóját felvenni, s a konfliktushelyzet elkerülése felügyelői jelenlétet kívánt. Erre tekintettel a közérdekű munkavégzést felügyelő személy kiválasztásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy az esetleges agresszív magatartást kezelni tudja, és a kötelezettre kiszabott munkát maradéktalanul elvégeztesse.

Véleményem szerint az EVSZI több szempontból is alkalmas a közérdekű munkavégzés biztosítására. Önkormányzati tulajdonban van, és olyan közfeladatokat is ellát, melyben az elkövetők munkabüntetésük során közösségi, társadalmi szempontból hasznos - és nem utolsó sorban kvázi ingyen - munkát végezhetnek. A kommunális jellegű, könnyű fizikai munkát egészségi állapotra és munkára való alkalmasság tekintetében az elkövetők legnagyobb hányada képes elvégezni.

A kiszabott büntetés munka formájában megtérül, a munka értéke a városnál marad. Amennyiben a munkaintenzitás és a munkamorál is megfelelő, úgy az EVSZI által szervezett közterület fenntartási munkák esetén esetlegesen teljesítménynövekedéssel is számolhatunk.

A tapasztalatok szerint a közérdekű munka lehetőségét évről évre szinte ugyanazok az elkövetők választják, elmondásuk szerint azért, mert állandó jövedelemmel nem rendelkeznek, viszont szabadságvesztésüket nem kívánják letölteni.

A közérdekű munka elmaradásának vagy visszautasításának okai általában: betegség, időközbeni elzárás, illetve a munkára ítélt személy eltűnése.

Annak ellenére, hogy a szabálysértési végrehajtásban közérdekű munkát vállaló személyek többsége a pénzbírság ledolgozását választotta, többen mégis meggondolták magukat: a szabálysértési bírságot időközben befizették, vagy az elvégzendő munka jellege miatt visszautasították a munkavégzést, illetve meg sem jelentek az EVSZI-nél.

A munkára jelentkeztetkekről nyilvántartás készül, amely segítségével nyomon követhető a munkavégzés alakulása. Minden esetben ezen nyilvántartás alapján a kiszabó hatóságot kell értesíteni, hogy a további teendőket kezdeményezhesse.

Amennyiben az eljárás alá vont személy a közérdekű munkavégzést nem vállalja, illetve a munkavégzést nem kezdi meg, vagy a munkakötelezettségének nem tesz eleget, a szabálysértési hatóság számára megnyílik a bírói út, tehát intézkedhet a pénzbírság elzárásra történő átváltoztatása és annak letöltése iránt. (Btk. 50.§ Sztv. 111.§)

Kollégáimmal egyetértésben úgy gondolom, hogy - tekintettel a korábbi tapasztalatokra - a közérdekű munkavégzés visszautasítása vagy el nem végzése után a bírói úton kért elzárásnak nagyobb visszatartó ereje lesz, mint amit eddig a gyakorlatban bármiféle szankcióval elérhettünk.

A közérdekű munkavégzés a büntetés végrehajtásban egyértelműen kedvezőbb alternatívát jelent a bírság befizetésénél vagy a szabadságvesztés letöltésénél. Mindamellet lehetőséget teremt azok számára is a büntetés munka általi lerovására, akiknek nincs munkahelyük, jövedelmük, tehát szociális szempontból hátrányos helyzetben vannak. Ehhez kapcsolódóan az Önkormányzati Miniszter 2009. augusztus 14. napján kelt levelében úgy fogalmazott, hogy „az államigazgatási hatóságok az esetenként szükségessé váló bírságkiszabás során a jogszabályokban biztosított mérlegelési jogkörüket körültekintően, kellő méltányossággal és ügyfélbarát módon gyakorolják. [...] A hatóság - amennyiben erre lehetőséget lát - a méltányosság talaján fokozott körültekintéssel hozza meg az ügyfelekre pénzügyi következményekkel ható eljárásában a döntéseit...” Úgy vélem, hogy a közérdekű munkavégzés visszaállítása ezt a célt is szolgálná.

Fentiekre tekintettel kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy fenti kezdeményezést támogassa és a 2010. évi költségvetésben a Szolgáltató Intézménynél 1 fő 6 (vagy 8) órás létszámot biztosítson a közérdekű munkavégzés nyilvántartására, felügyeletére és ellenőrzésére.

Enying, 2009. szeptember 7.

Tisztelettel:

Mihályfi Gábor
aljegyző